

Received/ Makale Geliş 10.06.2023  
Published / Yayınlanma 31.07.2023  
Volume/ Cilt (Issue/ Sayı) 7 (32)  
ss / pp 633-642

10.5281/zenodo.8201143  
*Araştırma Makalesi*  
ISSN: 2687-5640  
pejoss.editor@gmail.com

**Doç. Dr. Hülya YAVUZ ÖDEN**  
<https://orcid.org/0000-0002-5598-8162>

Yalova Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, İç mimarlık Bölümü, Yalova / TÜRKİYE

## **Tarihi Yapılarda Yeniden İşlevlendirme ve Baltazzi Köşkü** **Re-Functionalisation in Historical Buildings and Baltazzi Mansion**

### **ÖZET**

Tarihi mekanlar zaman içerisinde kente ve ihtiyaçlara göre tekrar uyum sağlamak durumunda kalabilmektedir. İşlevini kaybetme, günümüz ihtiyaçlarına cevap verememe gibi durumlar nedeniyle yeniden işlevlendirme zorunlu olabilmektedir. Yeniden işlev verme, mekânın kendine özgü özelliklerini koruyarak yeni bir fonksiyon ile kullanılması olarak da tanımlanmaktadır. Mevcutta bulunan yapıların kullanılması ekonomik açıdan fayda sağlamakta, aynı zamanda yapının korunarak gelecek nesillerin de bu kültür ile tanışmasına imkan sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı tarihi mekanların işlev değişikliği ile günümüze ulaşmasına örnek olabilecek özellikte olan Levantenlerin İzmir’de yaşadığı dönemde inşa edilmiş olan Baltazzi” Köşkü’nün işlev değişiklikleri ve yapının mevcut durumunun incelenmesidir. Çalışma kapsamında yapının güncel durumu fotoğraflarla belgelenmiş ve literatür taraması ile dönemin yapıları araştırılmıştır. Baltazzi Köşkü, kare planlı ve iki kattan oluşmaktadır. Yapıya karşılıklı iki giriş bulunmaktadır. Ana giriş kapısında iki adet sütun bulunmaktadır. Bu girişin üzerinde oluşturulan balkon ile yapıya eklenen süs havuzu ve Venüs heykelinin de bulunduğu bahçe görülmektedir. Giriş ve birinci katta şu anki işlevinde sınıflar bulunmakta, bunun yanında eğitim yapısı olmasından dolayı öğretmen odası gibi idari bölümleri de bu yapıda yer almaktadır. Süs havuzunda metal köprü ile heykelin olduğu bölüme geçilebilmektedir. Yapının işlevlerine bakıldığında ise konut, yetimhane, eğitim yapısı olarak kullanıldığı görülmektedir. Güncel ihtiyaçlar doğrultusunda bu işlevler dönemlere göre değişmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Baltazzi Köşkü, iç mekan, yeniden işlev, tarihi yapılar.

### **ABSTRACT**

The spaces may have to adapt again according to the city and needs. Re-functioning may be mandatory due to situations such as loss of its function and inability to meet today's requirements. Re-functioning is defined as the use of a space with new functionality while maintaining its unique characteristics. The utilisation of existing buildings provides economic benefits, and at the same time, it allows future generations to get acquainted with this culture by preserving the building.

The aim of this research is to investigate the functional changes of the "Baltazzi" mansion, which was constructed during the period when the Levantines lived in Izmir, and the current condition of the mansion, which can be an example of historical places reaching the modern day with the change of functions. Within the context of the study, the present condition of the building was documented with photographs and the buildings of the period were investigated through a literature review.

The Baltazzi mansion has a squared plan and two floors. There are two entrances to the structure. There are two columns at the main door. With the balcony created above this entrance, you can see the garden with the decorative pool and Venus sculpture added to the structure. There are classrooms on the entrance and first floor in its current function, as well as the administrative departments such as the teacher's room since it is an academic building. The ornamental pool can be accessed by a metal bridge to the section with the statue.

When we look at the function of the building, it is seen that it was used as a residence, orphanage and educational structure. In line with current requirements, these functions have changed according to the periods.

**Keywords:** Baltazzi mansion, Interior, re-function, historic buildings.

## 1. GİRİŞ

Tarihi yapılarda yeni bir işlevde kullanma mimariyi ve mekanı etkilemektedir. Tarihi yapılar kente ve kullanıcıların ihtiyaçlara göre tekrar uyum sağlamak durumunda kalabilmektedir. Asıl işlevini kaybetme, günümüz güncel ihtiyaçlarına cevap verememe nedeniyle yeniden işlevlendirme gerekli olabilmektedir (Aydın ve Yıldız, 2010, s.2-4). Farklı işlevde kullanma, mekânın özelliklerini koruması ve güncel fonksiyon ile kullanılması olarak da tanımlanmaktadır. Yapının mekânsal özelliklerini inceleyerek analizlerin yapılması, yaşanabilir, kullanılabilir mekanlar oluşturulması bakımından da önemlidir (Eryiğit ve Anıktar, 2021).

### 1.1. Yeniden İşlevlendirilme

Yeniden işlevlendiren yapılar orijinal işlevini kaybetmiş, ya da işlevsel olarak güncelliğini kaybetmiş olabilmektedir. İşlevler zaman içerisinde değişmekte, ancak yapı mevcut hali ile kalmaktadır. Farklı işlevler verilen yapılar arasında Türkiye’de hamamlar, kışla yapıları, endüstri yapıları ve konut yapıları olabilmektedir. Yeniden işlev verilirken kültür varlığının sahip olduğu değerler ile yaklaşılması gerekmektedir.

Yeniden işlevlendirmek kültürel mirasa sahip çıkmak ve ekonomik yönden topluma kazandırmak gibi sonuçlar da getirmektedir. Yeni bir yapı yapmak ile eski yapıyı yeniden işlevlendirmek arasında enerji verimliliği bakımından da önemli farklılıklar bulunmaktadır. Kültür varlıklarının çağdaş yaşama uygun işlevlendirilmesi, yapının yaşam sürelerini uzatmasını da sağlamaktadır. Tarihi yapıların müze ya da eğitim yapısı olarak işlevlendirildiği de görülmektedir. Bunlardan İzmir’in Buca ilçesinde yer alan Baltazzi Köşkü de zaman içerisinde konut, hastane, yetimhane ve Cumhuriyet tarihi süresince eğitim yapısı olarak kullanılmıştır. Birçok farklı okul Buca Ortaokulu, Güzel Sanatlar Lisesi, Anadolu Lisesi gibi işlevlerle kullanılmış ve hala eğitim yapısı olarak kullanılmaya devam etmektedir.

Yapı, özgün işlevini değişen koşullar çerçevesinde sürdürebildiği sürece biçimsel bir değişime gereksinimi olmayacaktır. Yeni işlev önerileri içinde müze olarak işlevlendirme ya da farklı ve uygun amaçlarla işlevlendirme yapının günümüze gelmesini sağlamaktadır (Demiral, 2014).

## 2. LEVANTENLER ve İZMİR

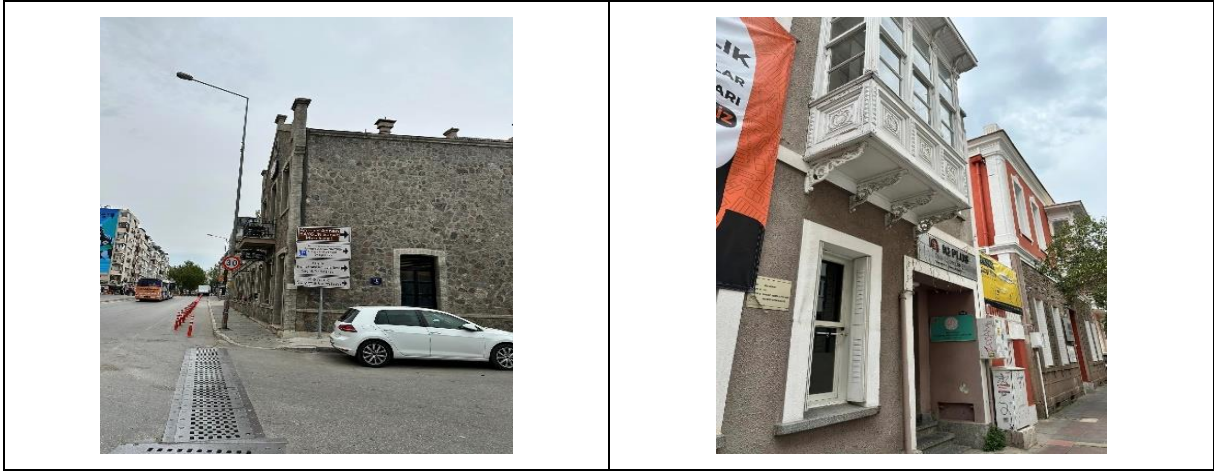
Ege bölgesinde, İzmir’de Levantenlerin inşa ettiği konutlara sıklıkla rastlanmaktadır. Aslen Avrupalı olup Akdeniz’in doğu sahillerinde ticaret yapan ya da evlenmeler sonucunda soyu karışmış kimselere Levanten denilmektedir (Yeni Türk Ansiklopedisi, 1985). Baltazzi ailesi de bu Levanten ailelerinden biri olarak tanınmaktadır.

“Alex Baltazzi, Batıdan yani Avrupa’dan gelip Doğu’da (Levant’ta) birkaç nesil yerleşen Hıristiyanlara Levanten denir demektedir. Baltazzi, Levantenlerin genellikle Latin kökenli olduğunu, ancak sonradan Protestan gibi mezheplerden olanların da bu adla anıldığını belirtmektedir. Ona göre Levantenler, dinlerini, adetlerini ve bir yerde Avrupa ile benimsedikleri bağlantılarını, düşünce tarzlarını muhafaza ederek kendilerini yaşadıkları ülkeye önyargısız bağlayan, kimliklerine bir yurt, toprak sevgisi ve Doğu felsefesi ilave eden bir toplumdur (Baltazzi, 2006: 52-53). “Bu kimselerin kültür ve şivelerinde de değişimler oluşmuş olup, İstanbul, İzmir, Beyrut, Antalya’ya yerleşmiş oldukları bilinmektedir (Çakıcıoğlu, 2007). Bu büyük liman kentlerinde ticaretle uğraşanları tanımlamak için de Levanten terimi kullanılmıştır, batının karşısında doğulu, doğunun karşısında ise batılı olarak tanımlanmışlardır. Macar, Fransız, İtalyan, Bulgar ve Hollandalılar için bu terim kullanılmıştır.



Görsel 1. Tarihi Konaklar, Güzelyalı İzmir, **Kaynak:** Yazar arşivi

İzmir'in ekonomisinde farklı alanlarda yer alan Levantenler bankacılık, sigortacılık, lojistik alanlarında ekonomik faaliyet göstermiştir. Tramvay ve vapur işletmelerinde yer almışlardır. Tarım ürünlerinin pazarlanması için Levantenler şirketler kurarak pazarlama ağı oluşturmuştur. Levantenlerin evlerinden örnekler görülen Buca'da Levanten konutları eğitim, eğlence, konaklama ve kamusal alanda hizmet vermektedir.



**Görsel 2.** Tarihi İzmir Konakları, Güzelyalı, İzmir, **Kaynak:** Yazar arşivi

Konakların bazıları yeme içme işlevli, bazıları ise anaokulu gibi eğitim işlevi için kullanılmaktadır.

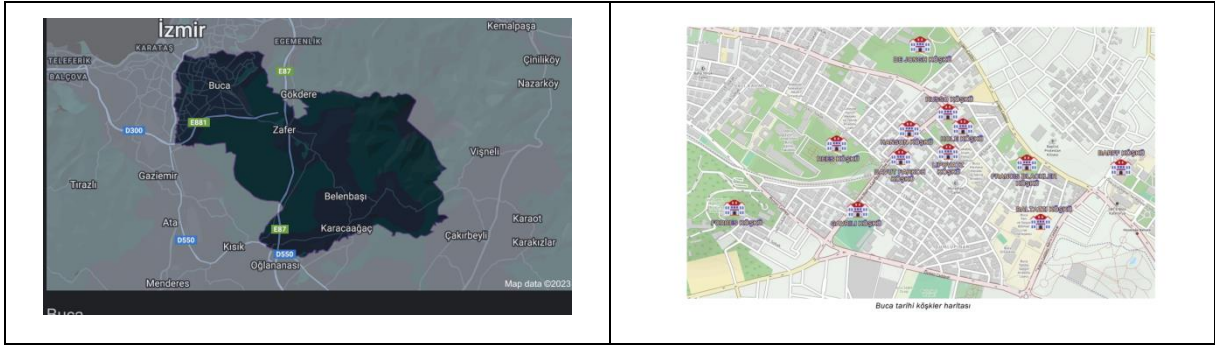


**Görsel 3.** Yeniden İşlevlendirilen Tarihi Yapılar, Güzelyalı İzmir, **Kaynak:** Yazar arşivi.

Tramvay hangarı olan yapı, günümüzde yapı müzik kütüphanesi olarak kullanılmaktadır. AASSM Müzik Kütüphanesi, müzik konusunda bilgi edinmek amacı ile araştırma yapmak, nota çalışması yapmak için müzik ile ilgili yayınlar bulundurulmuş bir kütüphane olarak açılmıştır. Performans sahnesi, müzik dinleme sistemi yer almaktadır.

## 2.1. Buca ve Buca'da Mimari Yapılar

İzmir'e bağlı Buca ilçesi tarihi öneme sahiptir. Buca'nın tarihçesine bakıldığında ilk kez Buca adı 1688'de Fransız konsolosluğunun Buca'ya taşınması ile resmi kayıtlara girmiştir. Anadolu'daki ilk banliyö tren Buca ile Alsancak arasında hizmet vermeye başlamıştır. Levanten ailelerinden Rees ailesi tarafından 1860'lı yıllarda yaptırılmıştır.



Görsel 4. Buca ve Baltazzi Köşkü'nün Genel Konumu

Köşkün adı	Yapım tarihi	Köşkü yaptıran (doğum-ölüm)	Milliyeti	Mesleği
Baltazzi Köşkü	1860'lar	Demosthene Emmanuel Baltazzi (1835-1900)	İtalyan	Tüccar, arkeoloji
Barff Köşkü	1902	Edward Dionysius Barff (1843-1920)	İngiliz	Tüccar
Davut Farkoh Köşkü	1903	George Davut Farkoh (?-?)	Arap	Gemi işletmecisi
De Jongh Köşkü	1900'lerin başı	Henry Richard de Jongh (1862-1935)	İngiliz	Tüccar
Forbes Köşkü	1908	David Forbes (1868-1941)	İskoç	Meyan kökü tüccarı
Francis Blackler Köşkü	1855	Francis Chipman Blackler (1823-1875)	Amerikalı	Halı tüccarı
Gavrili Köşkü	1905	Kosta Gavrili (?-?)	Rum	Tüccar
Hanson Köşkü	1876	John Hanson (?-?)	İngiliz	Tüccar
Hole Köşkü	1800'lerin başı	Edwyn Cecil Hole (1889-1976)	İngiliz	Konsolos
Lipovatz Köşkü	?	Constantino Alexander Lipovatz (1898-1973)	Bulgar	Sabun ticareti
Rees Köşkü	1880'ler	Thomas Bowen Rees (1823-1899)	Galli	Gemi işletmeciliği
Russo köşkü	1895	Christian Maria Russo (1874-?)	İtalyan	?

*Buca tarihî köşkler listesi*

Tablo 1. Buca Levanten Köşkleri

Buca'da mimari yapılar, Rumların oluşturduğu mimari yapılar ve Levantenlerin oluşturduğu yapılar olarak ayrılmaktadır. Yığma yapı koşullarına uygun yapılar sakız<sup>1</sup> üslubundaki yapılarda görülmektedir. Hol, yaşam mekanı ve oturma odası olarak kullanılmaktadır. Katlar, yatma ve oturma odası olarak kullanılmaktadır.

Bu yapılardan Forbes köşkü günümüzde kullanılmamaktadır. 1910 yılında geçirdiği yangın nedeniyle yeniden inşa edilmiştir. Russo Köşkü 19. yüzyıl sonları ile 20. Yüzyıl başında yapıldığı tahmin edilmekte olan bir köşktür.

## 2.2. Levantenler ve Baltazzi Ailesi

İzmir'e yerleşen ve ticaretle uğraşan bu Avrupalı aileler, öncelikle sayfiye amacıyla Buca'da villalar yaptırmışlardır. Bir süre sonra ise pek çok Avrupalı aile Buca'da kalıcı olarak yaşamaya başlamıştır. Bu ailelerin çoğu varlıklı olduğu için de yerli halka büyük faydaları dokunmuştur. Levantenlerin evlilikler yoluyla akrabalık bağları oluşmuştur. Bazı Rumlar bu Levanten ailelerin evlerinde hizmetli olarak ya da şirketlerinde, fabrikalarında işçi olarak çalışmıştır. Aynı süre zarfında Buca'da okullar da açmışlar ve Buca'lı aileler çocuklarını burada okula gönderme imkanına kavuşmuşlardır.

Levantenler, İzmir bankasının kurulumunda yer almıştır. Sermayeleri ile de kente yapılan demiryolları, rıhtım gibi yatırımlarda rol oynamıştır. Yöneticilik ya da hissedar olarak yer almışlardır. Deniz taşımacılığının işletilmesinde de Cumhuriyet öncesinde faaliyet göstermiştir. XVIII. yüzyıldan beri İzmir'de yaşamalarına rağmen nedeniyle o zaman başkent olan İstanbul ile yakın ilişkiler sürdürmüştür.






<sup>1</sup> Sakız tipi mimari iki katlı, cumbalı konut mimarisi olarak Ege bölgesinde yayılmıştır. Evin içine uzun cepheden girilmekte ve gün doğusuna bakmaktadır. Girişin karşısına gelen duvarda yaslanan merdivenle ikinci kata çıkılmakta, giriş kapısı üzerine gelen kısma ayazlık denilen bir çıkma eklendiği görülebilmektedir. Orta bölümün iki yanında birinci katta odaların üzerinde oda bulunmaktadır. [Sakız Tipi Ev – Karya Yolu \(wordpress.com\)](http://www.karyayolu.com)

### 2.3. Baltacı Malikanesi

Baltazzi Köşkü de simetrik ve cumbasız iki katlı evler olarak sınıflandırılabilir. Bu tür evlerde giriş, cephenin orta aksında bulunmaktadır. Üst kat ile zemin katta bulunan pencerelerin de aksları birbirini tutmaktadır. Simetri aynı zamanda planda da görülmekte, orta sofanın etrafında odalar toplanmaktadır. Merdiven de bu sofaya bağlanmaktadır. İzmir'in iklimsel özellikleri nedeniyle pencereler önemli yer tutmakta, kesme tas söve ile çerçevelenmiş pencereler görülmektedir. Pencerelerde süsleme az kullanılmıştır. Bazı örneklerde ise sövelerin üstü silmelerle taçlandırılmıştır. Zemin katta emniyet amaçlı demir kafes parmaklıklar kullanılmıştır. Buca evlerinde düşey duvar silmeleri kullanılmıştır. İki katı birbirinden ayıran yatay silmeler de bulunmaktadır (Bilginperk,1999).

İşlevsel olarak yaşam katında sofaya bağlanan odalar farklılık göstermemektedir. Girişler zemin kattan olup tuvalet ve mutfak gibi servis mekanları da zemin kattadır. Cephe ve kapılarda iyon ve koront üslubu sütun başlıklı taşıyıcı özelliği olmayan sütunlara rastlanmaktadır. Cephe aynı zamanda klasik üslubun izlerini taşımakta, Roma ve Yunan mimarisinin düz, çizgisel akıcılık özelliklerini taşımaktadır (Bilginperk,1999). Baltazzi Köşkü Buca'nın ilk köşkerlerinden olarak bilinmektedir. Ressam ve arkeolog Osman Hamdi Bey ile çalışmış olan Demonstaniş Baltacı tarafından yaptırılmış ve arkeologla çalışan birinin izleri yapıda hissedilmektedir. Bu köşkte 1856 yılında Sultan Abdülaziz ağırlanmış ve sultanın kullandığı kapının geleneklere göre tekrar kullanılmaması için kapı kullanıma kapatılmıştır. Sultan Abdülaziz'in geçtiği kapı anısına saygı belirtisi olarak örülerek kapatılmıştır. Bu kapı Aiotti bahçesine bakan kapıdır<sup>2</sup>.

Baltacı ailesinin kullanımından sonra ise İzmirli bir tüccarın satın aldığı, 19. yüzyılda ise Yunan milli bankası tarafından satın alındığı, İzmir Rum okuluna yetimhane yapılmak üzere bağışlandığı ve 1922 de Yunanistan'a yetimlerin nakledilmesi ile tekrar işlev değişikliğine uğradığı bilinmektedir. Türk devletine kazandırılan yapı Mustafa Kemal Paşa'ya verildikten sonra okul olması Paşa tarafından istenmiş ve o günden beri eğitim işlevi ile kullanılmaktadır. Dimostaniş Baltacı Malikânesi bugün Mehmet Akif İnan Anadolu Lisesi binası olarak kullanılmaktadır. Malikâne, Gazi Köşkü olarak da bilinmektedir. Atatürk'ün emri ile okula dönüştürülen yapı kısa süreliğine Kurtuluş Savaşında hastane olarak kullanılmıştır. Sağır ve dilsizler okulu ile Buca Ortaokulu, Güzel Sanatlar Lisesi, Anadolu Lisesi olarak kullanılmıştır. İki katlı bir yapıdır ve dikdörtgen planlıdır. Ahşap bir çatı ile planın üzeri örtülmüştür. Dikdörtgen söveli iki sıra pencere altlı üstlü bulunmaktadır. Katlarda da silmeler uygulanmış ve yapıya bu sayede hareketlilik verilmiştir. Giriş bölümü sütunlu yapılmış, buradan da geniş salona geçilmektedir (Kökdemir, 2016).

Yapının adı	Diğer İsimleri	Sahipleri	Yapım Yılı	Durumu	İşlevleri
Baltazzi Köşkü	Baltacı Köşkü, Ispartalyan Köşkü, Spartalı Evi, Gazi Paşa Okulu, Buca Lisesi	Baltazzi (İtalyan-Rum), Ispartalyan (Ermeni), Yunan Milli Bankası, Kamu-okul	1850'ler	Eğitim yapısı olarak kullanılmaktadır.	Konut, Yetimhane, Hastane, Okul
					

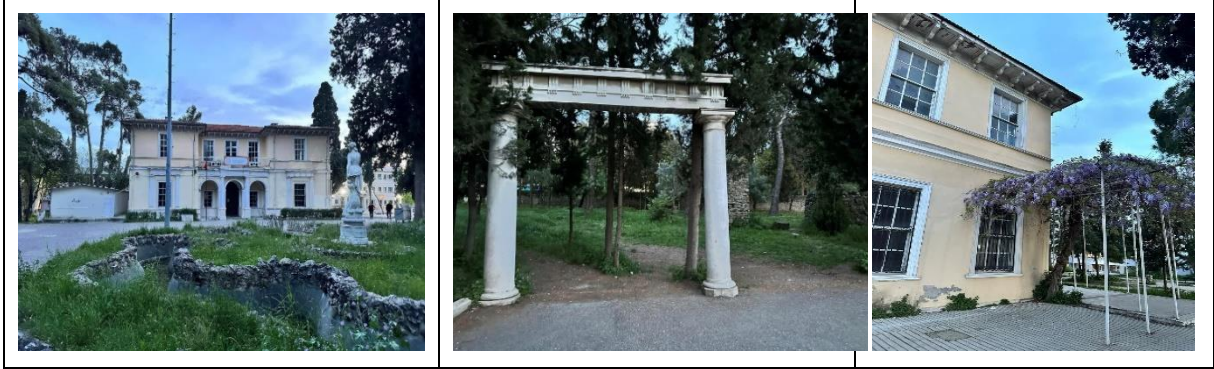
**Tablo 2.** Yapının Kullanımı

<sup>2</sup> Koşularda; Forbes, VVhittal, Paterson, Aliotti, Rees, Pırakako ve Balyozyanlar cins atlarını yarıştırmışlardır. Bu yarışlar öylesine ses getirmişti ki Sultan Abdülmecid, 1850 yılında Şirinyer'deki yarışları izlemeye gelmiş ve bu yarışlardan birinde, onun şerefine "Sultan Koşusu" adı verilmiştir.1863 yılında bir diğer Osmanlı hükümdarı, Mısır gezisi dönüşünde İzmir'e uğrayan Sultan Abdülaziz ise maiyetiyle birlikte Hisar Camisi'nde Cuma namazını kıldıktan sonra, Paradiso'da Smyrna Jokey Kulübü tarafından düzenlenen at yarışlarına geçmişti. Yarış bittikten sonra Baltazzi'lerin Buca'daki zarif, verandalı malikânesini ziyaret etmişti. Padişah'ın geçmiş olduğu bahçe kapısı, bir saygı ifadesi olarak daha sonra kapatılmıştır.



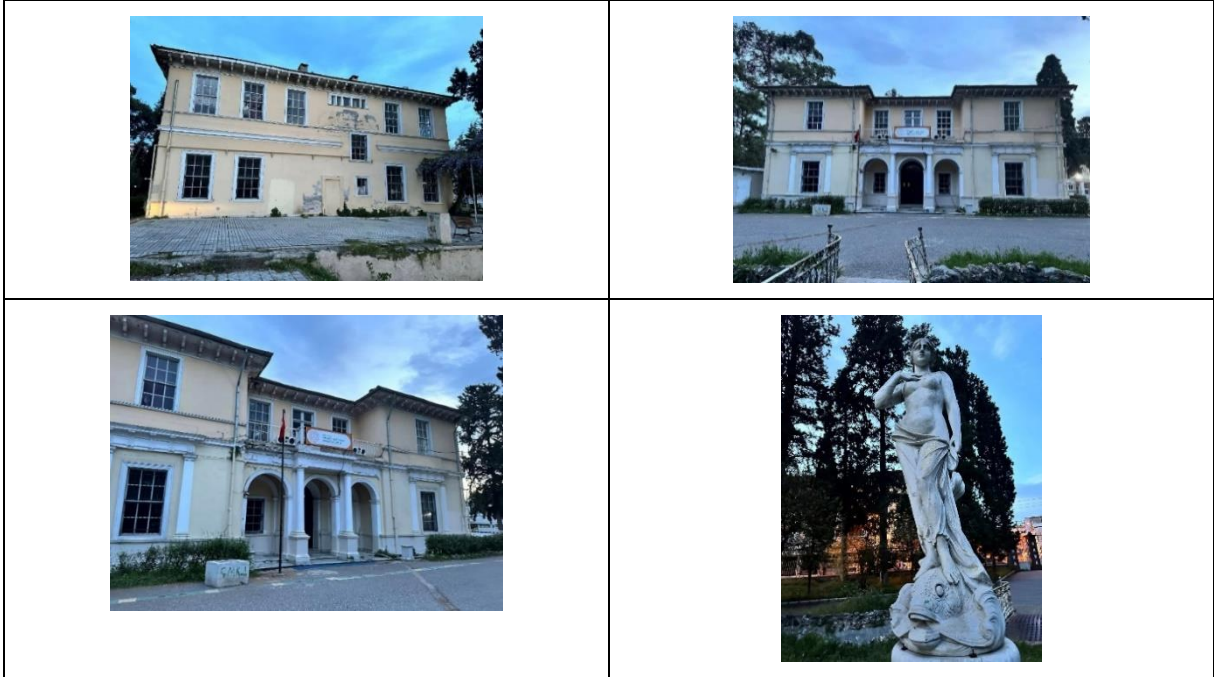
**Görsel 5.** “Veda” Filminden Sahne. Baltazzi Köşkü, 2010.

Baltazzi Köşkü aynı zamanda 2010 yapımı “Veda” filminde mekan olarak kullanılmıştır. Bu durumda sinema ve mekanın birlikte kullanımı doğrultusunda bağlantılıdır. “Veda” filminde Atatürk’ün çocukluk arkadaşı Salih Bozok’un Atatürk’le yaşadığı anılar ve dostluk konu edilmektedir.

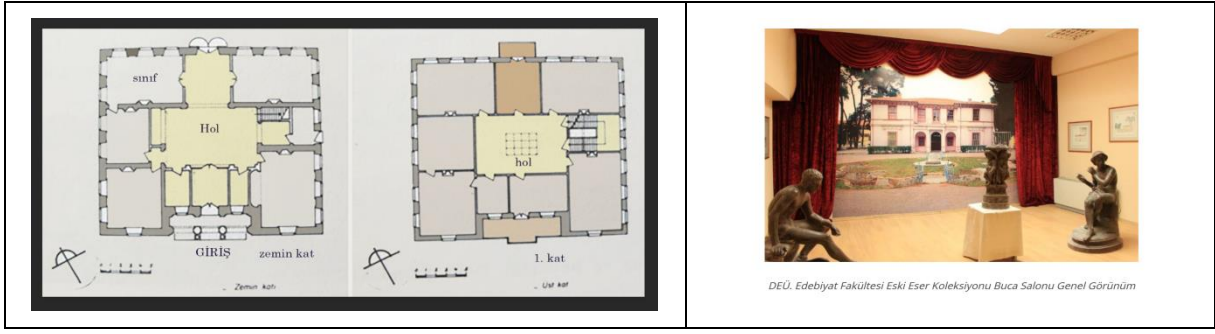


**Görsel 6.** Dimostanis Baltazzi Köşkü, Mehmet Akif İnan Anadolu Lisesi. **Kaynak:** Yazar arşivi.

Eğitim amaçlı kullanılan yapı ait olduğu batılı kimliğin yapı bütünlüğünde görülmektedir. Cephesinde mimari değerlerini sürdürdüğü görülmektedir. Arazi bütünlüğü ve peyzaj bakımından yitirilmiş olduğu belirtilmektedir. Yapının U şeklinde saran verandayı da örten demir konstrüksiyon bulunmaktadır. (Gürhan, 2022). Baltazzi Köşkü kitle ve cephe akımından özelliklerini korumakta, iç mekan düzenlemeleri ve yakın çevre ile ilgili değerleri ile birlikte yeni işlevini sürdürmektedir.



**Görsel 7.** Baltazzi Köşkü **Kaynak:** Yazar arşivi, 2023.








**Görsel 8.** Baltazzi Köşkü, **Kaynak:**Dokuz Eylül Üniversitesi Sanal Müze.

Yapının bahçesinde bulunan heykeller; “Flüt Çalan Eros” 19. yy. sonu, önceleri köşkün içinde yer alan heykel, oval kaide üzerinde Eros flüt çaldığı şekilde betimlenmiştir ve barok üslubundadır. “Oturan Hermes” heykeli ise haberci Tanrı Hermes’i betimlemektedir. Bir kaya üzerinde oturan tanrı elinde para kesesi tutmaktadır. Demirden yolu ile elde edilerek tunç görünümü veren boya ile boyanmış bir kopyadır. Aphrodite döküm Heykeli, İzmir 19. yy. sonu, Neoklasik bir reproduksiyon olan heykelin Avrupa rönesans örneklerine öykündüğü anlaşılmaktadır.



**Görsel 9.**Yapının cephe görünümü ve bahçe görünümü, İç mekan görünümleri. **Kaynak:** Berna Güray arşivi.

odalar sınıf olarak kullanılmakta ve orta holde ortak çalışma alanı olarak kullanılmaktadır. Güzel sanatlar lisesi olarak kullanıldığı yıllarda ise odalar resim atölyesi ve sınıf olarak kullanılmıştır. O dönemde oturan Hermes heykeli yapının holünde yer alırken günümüzde Dokuz Eylül Üniversitesinde yer almaktadır.

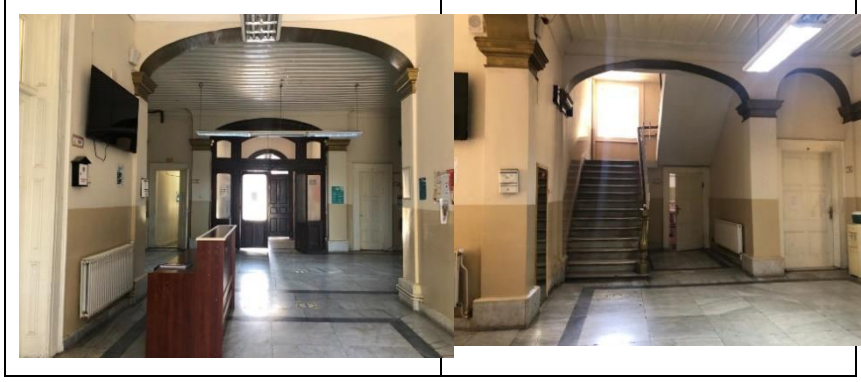
YAPININ ADI	Yapım amacı	Güncel işlevi
Baltacı Malikanesi	Konut	Eğitim yapısı
<p><b>a-Baltazzi Köşkü ve tarihi</b>  <b>Diğer İsimleri:</b> Baltacı Köşkü, İspartalyan Köşkü, Spartalı Evi, Gazi Paşa Okulu, Buca Lisesi, Güzel sanatlar lisesi</p>	<p>Sahipleri: Baltazzi (İtalyan-Rum), İspartalyan (Ermeni), Yunan Milli Bankası, Eğitim yapısı.</p>	
<p><b>b-Plan Düzeni ve Planı Oluşturan Elemanlar, elle çizilmiş cephe görünümü.</b></p>	<p>İki katlı bir yapıdır ve dikdörtgen planlıdır. Ahşap bir çatı ile planın üzeri örtülmüştür. dikdörtgen söveli iki sıra pencere altlı üstlü bulunmaktadır. Katlarda da silmeler uygulanmış ve yapıya bu sayede hareketlilik verilmiştir. Giriş bölümü sütünlü oluşturulmuş, bu girişten de geniş salona geçilmektedir( Kökdemir, 2016).</p>	
<p><b>c- İşlevleri</b></p>	<p>Konut-Yetimhane-Eğitim yapısı olarak kullanılmıştır. Yapı, Cumhuriyet Dönemi'nde kamulaştırılmıştır. Buca Ortaokulu'nun yurt binası olarak kullanılmış, 1966 yılında Buca Lisesi'ne tahsis edilmiştir. Bir dönem Güzel Sanatlar Lisesi olarak kullanılmıştır. 1863 yılında İzmir'e gelen Sultan Abdülaziz, Baltazziler tarafından bu köşkte ağırlandırılmıştır.</p>	
<p><b>d-Yapım Sistemi</b></p>	<p>Eğitim amaçlı kullanılmaktadır. Yapının günümüz kullanımı dahilinde; ait olduğu Batılı kimliğin, farklı yoğunlukla yapı bütününde görülmektedir.Mekan ve cephede tamamen, süslemede kısmen sürdürdüğü görülmektedir.</p>	
<p><b>f-Korunma Sorunları</b></p>	<p>Baltazzi Köşkü'nün kitle ve cephe özelliklerini büyük ölçüde koruduğu, ancak mekansal kurgu, iç mekan düzenlemeleri ve yakın çevre özellikleri ile sahip olduğu değerleri günümüze sağlıklı bir biçimde aktaramadığı belirlenmiştir (Gürhan ,2022).</p>	

Tablo 3. Yapının Kullanım Amacı



Görsel 10. Baltazzi Köşkü İç Mekan Görünümleri, **Kaynak.** Yazar arşivi. Sınıf ve öğretmenler odası.





**Görsel 11.** Baltacı Köşkü İç Mekan Görünümleri, Giriş Holü. **Kaynak:**Yazar arşivi, 2023.

Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi, gelecek nesillerin atalarının yaşamlarına dokunup yaşamalarına olanak vermektedir. Tarihi bir konaktan dönüştürülen şu an eğitim yapısı olarak kullanılan bu köşkte de o dönemin izlerini taşıyan mimari niteliklerinden dolayı günümüz gençleri ile o dönemin yaşamı bir noktada birleştirilmiş olmaktadır. Geçmiş deneyimlemeyi sağlayan tarihi yapılar bakım ve onarım için restorasyon çalışmasını gerektirmektedir. Tarihi yapılara verecek olan yeni işlevde yapının bulunduğu kültür içindeki sembolik değeri göz önüne alınarak işlev verilmelidir. Yapının bulunduğu çevreye dair ölçütler geliştirerek bu işlevlendirme sağlanabilmektedir (İlknurve Eroğlu, 2019).

### 3. SONUÇ

Tarihi yapıların günümüzde varlıklarını sürdürebilmeleri, sürekli bakım onarım ve restorasyon çalışmaları ile birlikte verilen yeni işlev ile sağlamaktadır. Tarihi yapı için önerilen yeni işlevinin değerlendirilmesi, bütünleşik bir ilişkiye sahiptir. Yapının sürdürülebilirliğine dönük çoklu problemlerin çözümü bu değerlendirmenin sonuçlarına göre ele alınmalıdır.

Yapının kendine özgü bir üslubu bulunmakla birlikte yapının restorasyona ihtiyaç duyduğu görülmek. Bahçe düzeni Latin Avrupa stilinde düzenlendiği bilinmektedir. Bahçede havuzun merkezinde yer alan Venüs heykelin orijinali koruma altındadır. Baltazzi ailesinin arkeoloji ve sanata olan ilgisinden dolayı bahçede pek çok heykel bulunmakta olduğu bilinmektedir. Geçmişte Sultan Abdülaziz ve Atatürk'ün kaldığı bir yapı olduğu için Türk, İslam tarihi bakımından ele alınarak gerekli korumanın yapılması gerektiği düşünülmektedir.

## KAYNAKÇA

- Aydın, D. ve Yaldız, E. (2010). Yeniden Kullanıma Adaptasyonda Bina Performansının Kullanıcılar Üzerinden Değerlendirilmesi. *METU Journal of the Faculty of Architecture*, 27(1), 1-22.
- Ancient Smyrna (1938). *A history of the city from the earliest times to 324 A.D.*, by Cecil John Cadoux, Oxford 1938.
- Akkurt, H. B. (2004). *19. yüzyıl batılılaşma kesitinde, Bornova ve Buca levanten köşkleri Mekânsal kimliğinin irdelenmesi*. [Doktora tezi], DEÜ Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Architectural And Historic Preservation Of Old Houses (2023). Baltazzi's Old Properties In Istanbul, Houses- Appartments - Mansions-Yalis - Hans and Farms, Baltazzi-Old-Houses-Yalis-Hans-and-Farms.pdf (levantineheritage.com)
- Baltazzi, A. (2006). "Levantenler ve Levantizm", Avrupalı mı Levanten mi? Bağlam Yayınları.
- Bilginperk, C. (1999). *Buca sivil mimarlık örneklerinin incelenmesi ve benzer mimari özellikler taşıyan yerleşmeler ile karşılaştırılması*. [Yüksek Lisans tezi], Mimar Sinan Üniversitesi Restorasyon Anabilim dalı.
- Çakıcıoğlu, R. O. (2007). Levanten Kavramı ve Levantenler Üzerine Bir İnceleme. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 337-356.
- Demirdal, M. (2014). *İstanbul'da İşlev Değişikliğine Uğramış Mimar Sinan Hamamları: Ortaköy Hamamı Örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Eryiğit, Z. B. & Anıktar, S. (2021). Yeniden işlevlendirilmiş endüstri yapılarında mekan algısı. *İdealkent*, 12(32), 708-734.
- Gürhan, İ. (2022). *19. Yüzyıl İzmir levantenleri ve kent morfolojisine etkisi üzerine bir inceleme*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Başkent Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü.
- Kaplan, H. (2018). Divan Edebiyatında Sakız Ve Sakız'ın Fethinin Edebiyatın Nükte Dünyasına Yansımaları. *Ekev Akademi Dergisi*, (73), 367-394.
- Kökdemir, G. (2016). 120. Ölüm Yıldönümünde Aydın Vilayeti Müze-İ Hümayun Müdür Vekili Démosthènes Baltazzi Ve Menderes Magnesiası'ndaki Çalışmaları 1887, 1890. *Tüba-Ar Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi*, (19), 291-305.
- İlknur, A. ve Eroğlu, B. (2019). Tarihi Yapıların Korunması ve Yeniden İşlevlendirilmesinde Çok Yönlü Değerlendirme: Niğde Ulukışla Öküz Mehmet Paşa Külliyesi Örneği. *Artium*, 7(1), 12-24.
- Uyanık E. (2017). *Dünden Bugüne Buca, Dokuz Eylül Buca'yı Komşuyor, Levantenlerin Buca'nın Sosyo-Ekonomik Hayatına Etkileri*. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- URL1 Buca Tarihi yapılar, atalarimizintopraklari.com
- URL2 Levantenler Sergi kataloğu, İzmir Levantenleri, [apikam.org.tr](http://apikam.org.tr)
- URL3 Buca'da Kültürel Değerler, [academia.edu](http://academia.edu)
- URL4 Baltazzi Köşkü. Dokuz Eylül Üniversitesi. ([deu.edu.tr](http://deu.edu.tr))
- URL5 Veda, 2020, YouTube